

ODBOR VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ ČAZV
ODBOR PEDOLOGIE ČAZV
ČESKÝ VÝBOR ICID
ČESKÁ PEDOLOGICKÁ SPOLEČNOST

Informační listy 28

ICID·CIID

Prosinec 2007, (ročník XIII.)

Vydává VÚMOP, v.v.i.

P r a h a 5 – Z b r a s l a v

O B S A H

	strana
Slovo redakce	2
Pozdrav nového ředitele VÚMOP, v.v.i. Praha	3
Pedometrics 2007 (<i>Prof. Dr., Ing. Luboš Borůvka</i>)	4
1. konference České a Slovenské pedologické společnosti (<i>Prof. Alois Prax, CSc.</i>)	4
Informace o semináři „Pedologické aspekty trvale udržitelného hospo- daření v lese“ (<i>Ing. Jakub Houška</i>)	6
Workshop „Hydrologická bilance a tvorba odtoku a jakosti vody v země- dělských povodích odvodněných drenáží“ (<i>Ing. Jana Uhlířová, Ing. Petr Fučík, Ing. František Doležal, CSc.</i>)	7
Z jednání Předsednictva ČAZV	9
Konference „The First Meeting of Young Soil Scientists“ (<i>Ing. Marcela Rohošková</i>)	18
Česká vodohospodářská mise v Izraeli (<i>Ing. Mojmír Soukup, CSc.</i>)	18
Opatření v zemědělské krajině pro zlepšení vodních útvarů (<i>recenzní připomínka</i>)	20
Pedologické aktuality	21
Přehled odborných akcí – konferencí a kongresů s tematikou pedologie a ochrany půdy v roce 2008 (<i>Dr. Ing. Milan Sáňka</i>)	21
Tempora labuntur more fluentis aquae (<i>Prof. Ing. Svatopluk Matula, CSc.</i>)	22

(Aforismy – Ivan Fontana) na 3. straně obálky

S pěkným novoročním přáním vyjadřujeme i naději na dosažení úspěchů a jen takových změn, které nás posunou v žádoucích směrech dopředu.

Tentokrát v našich listech zahajuje pestřejší soubor informací z širších oblastí příspěvek k dalšímu rozvoji Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i Praha. Vytýčené koncepční záměry zasluhují tolik potřebnou realizaci. Přišlo je podpořit ve svém výjezdním zasedání i Předsednictvo naší České akademie zemědělských věd.

redakční rada

Vážení čtenáři,

dovolte mi, abych Vás pozdravil v novém čísle Informačních listů, které se mj. zaměřuje na problematiku pedologie a ochrany půdy. Velmi mě potěšilo, že ČAZV si problematiku ochrany půdy a zemědělského půdního fondu nedávno zvolila jako téma na jednání rozšířeného předsednictva ČAZV, které se sešlo u nás na VÚMOP. Přednesené příspěvky otevřely zcela závažné téma nedostatečné ochrany zemědělské půdy před zastavením a ohrožením vodní a větrnou erozí. Minulé číslo IL se zabývalo dalším diskutovaným problémem, znepokojivým vývojem klimatu. Všechny tyto poznatky se snažíme odpovědně vyhodnocovat a nacházet pro ně řešení. V současné době finišují práce na finální podobě budoucího výzkumného záměru Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i. od roku 2009. Snažíme se zaměřit výzkumné směry právě do oblasti ochrany půdy a vody, využití půdního fondu, zlepšení vodního režimu půd a krajiny, omezení degradace a kontaminace půd, nalezení nových směrů a řešení protipovodňové a protierozní ochrany, přednostní využití již zastavěných území pro další investice (brownfields), stanovení zranitelných půd pro jejich lepší ochranu v rámci dotační politiky MZe, nalezení nových postupů a procesů v rámci komplexních pozemkových úprav pro zlepšení celé činnosti a především rozvinutí procesu krajinného plánování v rámci rozvoje venkova. V podstatě chceme do budoucnosti „podnítit k zájmu o veškeré oblasti krajiny v rámci kontinentu a to prostřednictvím poznávání, posuzování, ochrany, péče a plánování“ (*Evropská úmluva o krajině*).

Nesmíme však opomenout i oblast mnohdy zavrhanou a z neznalosti věci odmítanou. Řekneme-li u nás slovo meliorace, setkáme se mnohdy s velmi negativní reakcí. Je ovšem pravdou, že za posledních 170 let! prošla procesem hloubkového odvodnění více než 1/3 všech zemědělských pozemků v ČR. Před touto skutečností nelze zavírat oči, neboť většina těchto staveb se blíží ke konci své životnosti a neřešení problému může vést k naprosté devastaci těchto systémů a poškození odvodněných pozemků, které se stanou nezpůsobilými pro další obhospodařování. Proto i zde se chceme zaměřit na hledání nových postupů pro obnovu odvodňovacích systémů, aby mohly sloužit i v dalším období a nezpůsobily škody zemědělcům, ale především vlastníkům pozemků.

Vážení čtenáři, dovolte mi abych Vám zároveň popřál mnoho úspěchů, zdraví a štěstí v novém roce a nám všem hodně poznatků v oblasti vědy.

*Ing. Jiří Hladík, Ph.D.
Výzkumný ústav meliorací a ochrany
půdy, v.v.i.*

Pedometrics 2007

V malebném historickém universitním městečku Tübingen v německém Bádensku-Württembersku se ve dnech 27. až 30. srpna 2007 konala konference Pedometrics 2007. Konference, kterou velmi dobře zorganizovali Thorsten Behrens a Thomas Scholten se svými spolupracovníky z Eberhard Karls Universität Tübingen, následovala předchozí pedometrické konference, které se konaly v belgickém Ghentu (2001), anglickém Readingu (2003) a floridském Naples (2005). Na tomto setkání stále se rychle rozvíjejícího oboru pedologie byla představena řada nových metod a zajímavých aplikací známých i méně běžných matematických a statistických metod na pedologické údaje. Byla diskutována témata rozvoje a aplikace pokročilých geostatistických metod či spojitě klasifikace v pedologii, vytěžování pedologických dat, šíření chyb a analýzy nejistot v pedologických modelech, digitálního mapování půd aj. Množství příspěvků bylo věnováno získávání a využití doplňkových dat, zejména dálkového průzkumu Země a digitálního modelu reliéfu.

Potvrdilo se, že pedometrika patří mezi mladé obory pedologie nejen z hlediska poměrně krátké doby svého vývoje, ale i z hlediska převažujícího věku lidí, kteří se jí zabývají; na konferenci dala o sobě dosti výrazným způsobem vědět svými zajímavými příspěvky celá řada mladých lidí, kteří na předcházejících pedometrických konferencích ještě nebyli. Konference se zúčastnilo celkem okolo stovky účastníků s různou specializací, vedle pedologů též matematici a statistici, geografové či ekologové. Z tohoto pohledu byla zajímavá diskuse, jež se rozpoutala mezi Murrayem Larkem a Alexem McBratneym, jedněmi z nejvýznamnějších představitelů pedometricky, o tom, zda odborníci v pedometrice potřebují pro ověřování svých modelů „skutečného pedologa“, nebo zda by měli mít z pedologie sami dostatečné znalosti. Potažmo se tak ukázalo, že někteří pedometrici jsou od terénního průzkumu či tradiční pedologie dosti odtrženi a zabývají se tím, co profesor Němeček v Rožnově dosti trefně nazval „virtuální pedologií“. Nic to ale nemění na skutečnosti, že pedometrika přináší širokou škálu metod zpracování dat, které se v pedologii již běžně uplatňují, nebo které si své místo v pedologii teprve pomalu hledají.

Díky tomu, že se letošní konference konala nedaleko, byla poměrně početná i česká účast, a to nejen pasivní. Přednesli jsme 5 příspěvků (2 formou přednášky a 3 formou posterů s krátkým ústním vystoupením) pokrývajících různé oblasti pedometricky: zpracování družicových dat jako doplňkových údajů v půdním mapování (Lukáš Brodský), využití digitálního modelu reliéfu a vazba mezi reliéfem a půdním pokryvem (Vít Penížek), optimalizace vzorkovací sítě s pomocí geostatistiky (Radim Vašát), prostorová analýza geochemických dat a půdního magnetismu (Jan Kopáč) a aplikace pedometricky na půdy oblasti postižené degradačními procesy (Luboš Borůvka).

Konference Pedometrics je současně pojímána jako setkání komise 1.5 Mezinárodní unie věd o půdě. Opět zde byly vyhlášeny nejlepší články v tomto oboru za předchozí dva roky. Volba probíhala před konferencí formou internetového hlasování o pěti nominovaných článcích za každý rok. Vítězi se stali E. Savelieva, V. Demyanov, M. Kanevski, M. Serre a G. Christakos za rok

2005 s článkem „BME-based uncertainty assessment of the Chernobyl fallout“ (Geoderma 128, 2005: 312-324) a G.B.M. Heuvelink, J.M. Schoorl, A. Veldkamp a D.J. Pennock za rok 2006 s článkem „Space-time Kalman filtering of soil redistribution“ (Geoderma 133, 2006:124-137). Jak je patrné z toho, kde byly tyto dva vítězné články publikovány, i z toho, že devět z deseti nominovaných článků vyšlo právě v časopise Geoderma, lze říci, že časopis Geoderma je významným hlasatelem pokroků v pedometrice. Vybrané příspěvky z konference Pedometrics 2005 vyšly zde v nedávném zvláštním čísle (Geoderma 140 (4), 2007) a podobně vybrané příspěvky z letošní konference budou publikovány rovněž ve zvláštním čísle časopisu Geoderma.

Konferenci předcházel workshop pro zhruba 20 účastníků vedený Gerardem Heuvelinkem a Jamesem Brownem, věnovaný teorii i praktickému využití analýzy šíření chyb v prostorových modelech. Na závěr konference se pak konala pedologická exkurse v okolí Tübingenu.

Příští konference, Pedometrics 2009, se uskuteční v Pekingu.

Další podrobnosti o dění v oboru pedometrie můžete nalézt na internetové stránce <http://www.pedometrics.org>.

Luboš Borůvka

1. konference České a Slovenské pedologické společnosti

Čeští a slovenští půdoznalci po náročné dvouleté přípravě uspořádali 1. konferenci České a Slovenské pedologické společnosti s mezinárodní účastí. Místem setkání byl ve dnech 20. až 23. srpna 2007 hotel Relax v Rožnově pod Radhoštěm. Místo samo obklopené horským masivem Beskyd jakoby symbolizovalo odedávna geografická propojení obou našich republik a přeneseně také trvalé přátelské vztahy a spolupráci půdoznalců slovenských a českých.

Nosné téma konference bylo „Půda v moderní informační společnosti“, které se dále dělilo na dílčí témata a to:

Blok 1 – Půdní informační systém ve vazbě na klasifikaci, mapování, modelování a pedometriku.

Blok 2 – Půdní zdroje, funkce půd a trvale (ne)udržitelný rozvoj.

Blok 3 – Antropogenní vlivy na půdu, jejich vývoj, dopady a monitoring.

Konference byla uspořádána ve spolupráci a s garancí Ministerstva zemědělství resp. podohospodárstva ČR a SR a taktéž obou ministerstev životního prostředí. Na uspořádání se také podílely Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně a Univerzita Palackého v Olomouci a samozřejmě také výzkumné ústavy VÚMOP Praha a VÚPOP Bratislava.

Konferenci zahájili prezidenti České a Slovenské pedologické společnosti prof. Ing. Jiří Kulhavý, CSc. a RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc. Úvodní projevy pronesli kromě rektora MZLU Brno prof. Ing. Jaroslava Hluška, CSc. také zástupci ministerstev a spolupracujících institucí. Následovaly pozdravy prezidentů pedologických společností ze zahraničí a jako první promluvil předseda ECSS prof. Blum z BOKU Vídeň.

Konference se zúčastnilo celkem 160 odborníků, z toho 112 z ČR, 40 ze SR a 8 představitelů pedologických společností ze sousedních států. Zaznělo čtyřicet ústních příspěvků a prezentováno bylo třiašedesát plakátových sdělení. První den konference byl mimo jiné věnován také ocenění dlouholetých význačných pracovníků v pedologii a půdních mikrobiologii. Prožíváme zlomové období, kdy celá řada půdoznalců, kteří pracovali na akcích KPP a Bonitace půd i jako pedagogové na univerzitách odešlo, nebo odchází do důchodu a je dobré jim za vykonanou práci pro obor poděkovat. Oceněny byly takto dohromady bezmála tři desítky slovenských a českých půdoznalců.

Další dva dny konference byly plně věnovány přednesům ústních referátů, nejprve od zahraničních hostů a posléze podle zvoleného tématu od dalších účastníků. Současně probíhala v přestávkách diskuse u 63 vystavených materiálů plakátových sdělení. Příjemným zážitkem byly dva večery, z nichž jeden byl zpestřen lidovou cimbálovou muzikou a druhý byl věnován společenské zábavě spojené s taneční hudbou.

Pro poslední den byla připravena pedologická exkurze, kde měli účastníci možnost diskutovat nad dvěma půdními profily lesních půd na české straně Beskyd a dvěma profily (lesní a zemědělská kultura) na straně slovenské. Garanty terénní exkurze byli Doc. Ing. J. Gregor, CSc. a Dr. Ing. J. Macků se svými spolupracovníky.

Zdařilý průběh konference, jak po stránce odborné, tak také společenské, ocenila většina účastníků. Je potěšující pro obor pedologie jako takový, že ve skladbě účastníků se objevuje velký počet mladých tváří. Usnesení z jednání konference je možné si přečíst na stránkách ČPS www.pedologie.cz.

Alois P r a x

Informace o semináři „Pedologické aspekty trvale udržitelného hospodaření v lese“

Ve čtvrtek 15. 11. 2007 se konal v zasedací místnosti děkanátu Lesnické a dřevařské fakulty MZLU v Brně seminář nazvaný „Pedologické aspekty trvale udržitelného hospodaření v lese“. Setkání bylo primárně koncipováno pro mladé pedology a ekology zabývající se ekologicko-lesnickou problematikou. Pro posluchače z řad vědeckých pracovníků i studentů byl seminář volně přístupný. Ačkoli zvolený název je dosti obecný, přihlášené příspěvky byly

tématicky svázány s acidifikací lesů a lesních půd (Prof. Ing. Luboš Borůvka, Ph.D., RNDr. Jakub Hruška, CSc., Mgr. Filip Oulehle, Ph.D.), příp. s monitoringem chemizmu půd (Ing. Jakub Houška, Ing. Dušan Reininger). Vliv vývrátové disturbance na pedogenezi karpatských lesů řešil s kolektivem autorů Ing. Pavel Šamonil, Ph.D. Doc. Ing. Klement Rejšek, CSc. dále přednesl informaci výzkumu půdního prostředí ve vztahu k produkci bukových monocenóz. Odborný garant semináře, Doc. Dr. Ing. Dušan Vavříček, nastínil problematiku výškové pásmitosti půd ve vztahu k půdní taxonomii na příkladu lokality Suchý vrch (Orlické hory). Na závěr nás seznámil Doc. Ing. Eduard Pokorný, Ph.D. s možnostmi zjišťování biologických vlastností půd pomocí respiračních testů, coby méně známé metody.

Přínos semináře spatřuji zejména v tom, že se setkání zúčastnili zastánci lesnických i ne-lesnických názorových proudů na problematiku acidifikace lesních půd, modelování a predikování jejího vývoje a také účinnosti melioračních opatření. To dalo také základ cenné diskusi. Na závěr se účastníci shodli na užitečnosti takové konfrontace v pozitivním slova smyslu a zavedení nové tradice těchto seminářů.

Jakub Houška

Workshop „Hydrologická bilance a tvorba odtoku a jakosti vody v zemědělských povodích odvodněných drenáží“

Ve dnech 4. - 6. 9. 2007 se v Brně na Tauferových kolejích Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity uskutečnilo pracovní setkání výzkumných pracovníků z mnoha zemí Evropy k tématu vlivu drenáží na odtokové poměry malých povodí, jakost povrchových vod, zásoby podzemních vod a další faktory životního prostředí. Hlavními pořadateli workshopu byly Český výbor Mezinárodní komise pro závlahy a odvodňování (ICID), Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i. Praha, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně a řídicí výbory projektů ERB (Evropská a středozemní síť pokusných a reprezentativních povodí) a NE FRIEND 5 (Odtokové režimy z dat mezinárodních pokusů a sledování v sítích, severoevropská skupina, projekt č. 5 „Hydrologické a biogeochemické procesy v povodích v měnícím se prostředí“). Účastníci vyslechli 10 odborných přednášek a shlédli 18 posterů. Workshop měl 32 účastníky ze 7 zemí (Česka, Lucemburska, Německo, Nizozemí, Polsko, Slovinsko a Rakousko). Pro účastníky byl vydán sborník abstraktů. Celé články se mohou objevit příští rok v recenzovaném časopise *Soil and Water Research*, vydávaném Ústavem zemědělských a potravinářských informací v Praze.

Odtok z drenáže je specifická, přímo měřitelná složka celkového odtoku ze zemědělského povodí. Není hydrologicky homogenní, ale skládá se z více složek, které se od sebe liší rychlostí reakce na déšť nebo tání sněhu, dráhou odtoku (před tím, než dotečou do drenáže) a chemickým složením. Množství

a jakost drenážních vod jsou předmětem přímých měření na vybraných profilech a v pokusných povodích, a to nejen u nás, ale i v jiných evropských zemích, včetně našich sousedů Německa, Rakouska a Polska. Odtok vody z drenáží a její jakost reagují za různých okolností různě až protikladně na počasí, přírodní podmínky a využití půdy. Proto nestačí spoléhat na názor, byť podložený zkušeností. Za účelem předpovídání chování drenážních systémů v konkrétních podmínkách se vytvářejí matematické modely. Na workshopu bylo konstatováno, že výsledky zatím dosažené modelováním jsou nadějně, ale pochopitelně ne perfektní, a je proto třeba pokračovat ve zdokonalování modelů a rozšířit spolupráci při jejich ověřování na dostupných naměřených datech.

Z výsledků workshopu bylo mimo jiné potvrzeno, že pokud je část povodí odvodněna drenáží, zvyšuje se poněkud celkový odtok z povodí v důsledku urychlení podpovrchového odtoku a také částečným odčerpáváním vody z podzemních zásob. Bylo zjišťováno, že v malém povodí v případě méně extrémních srážko-odtokových situací s častější periodou, může být kulminační odtok závěrovým profilem povodí v důsledku drenáží navýšen o 6 - 19%. V případě povrchových příkopů a melioračních kanálů může být toto navýšení ještě vyšší. Obsah dusičnanů v drenážních vodách závisí na více faktorech, zejména však na počasí (na srážkách a tání sněhu), na půdním typu a druhu, na způsobu využívání odvodněné půdy i pozemků ležících výše po svahu (tzv. infiltračních neboli zdrojových zón) a na vhodném či nevhodném načasování hnojení a dalších agronomických operací. Mezi velmi důležité faktory ovlivňující nejen jakost, ale i kvantitu drenážních vod dále patří technické parametry drenáže a lokalizace systému v povodí. Nejnižší obsahy dusičnanů v drenážních vodách bývají v létě a začátkem podzimu za nízkých průtoků, nejvyšší v předjaří a na jaře za zvýšených průtoků. Koncentrace dusičnanů během roku výrazně kolísají, ale všeobecně můžeme říct, že limit pro pitnou vodu 50 mg/l, stanovený normou, bývá překročen po většinu roku ve většině drenážních systémů na orné půdě. Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. v Praze provádí celorepublikový monitoring obsahu biologicky aktivního fosforu v drobných vodních tocích: Tento fosfor je do toků přinesen částečně erozními smyvy, částečně i drenážními vodami.

Poslední den workshopu byl věnován odborné exkurzi na experimentální povodí Kopaninský tok a Dehtáře, provozovaná Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy, v.v.i. Účastníci měli možnost shlédnout moderní vybavení pro měření průtoků a automatický odběr vzorků vody a měření aktuální evapotranspirace na několika místech povodí, které rovněž pomáhá rozlišit infiltrační, transportní a výtokové zóny povodí. Diskutovalo se o dosud dosažených výsledcích a perspektivách hydrologického výzkumu. Drenážní systémy významně ovlivňují množství a jakost povrchových vod, ovlivňují i půdní vlastnosti a mají význam pro úrodnost půd. Jejich studiu je nutné nadále věnovat patřičnou pozornost. Tento výzkum by se měl následně promítat do praxe formou metodik, realizací a legislativních opatření.

V rámci projektů ERB a NE FRIEND 5 se uspořádá napřesrok vícedenní mezinárodní konference k problematice hydrologických extrémů v malých povodích, a to ve dnech 18. - 20. 9. 2008 v Krakově (<http://www.geo.uj.edu.pl/konferencja/erb2008/>). K hydrologii odvodněných povodí je také připravováno specializované symposium HS10.9 „Odvodněná

povodí – od monitoringu k managementu“ (Artificially drained catchments – from monitoring studies towards management approaches) v rámci Valného shromáždění Evropské unie věd o zemi (European Geosciences Union General Assembly), které se bude konat ve Vídni ve dnech 13. - 18. dubna 2008 (viz <http://meetings.copernicus.org/egu2008/>, Call-for-Papers, Hydrological Sciences).

Jana Uhlířová, Petr Fučík, František Doležal

Z jednání Předsednictva ČAZV

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 5. 6. 2007 ve VÚCHS Rapotín

Hosté: prof. Ing. František Louda, DrSc. – předseda KV
Ing. Jan Budský, odd. výzkumu MZe

Z programu:

1. Zahájení.
2. Kontrola zápisu.
3. Projednání závěrů z jednání Rady ČAZV.
5. Stav prací na novém rezortním výzkumném programu 2009 – 2014.
6. Upřesnění programu jednání Předsednictva ve II. pololetí 2007.

Jednání zahájil a řídil místopředseda ČAZV prof. M. Janeček, DrSc. Přivítal přítomné členy Předsednictva a hosty jednání. Ing. O. Kopp, jednatel VÚCHS, s.r.o. seznámil v úvodu přítomné s činností ústavu, zejména na úseku vědy a výzkumu.

K bodu 2:

Kontrolou zápisu bylo zjištěno, že:

- o Dále trvá i úkol věnovat pozornost vyhlášeným soutěžím ministra zemědělství a to z hlediska odstranění administrativních překážek (otázka autorství a spoluautorství).
- o Trvá úkol zpracování a projednání materiálu ke stavu českých lesů, vystoupení prof. Čecha, CSc. na plénu.

K bodu 3:

Předsednictvo projednalo jednotlivé body usnesení z jednání Rady ČAZV s tím, že vzhledem k nízké účasti členů na jednání bylo usnesení schváleno korespondenčně těmi členy, kteří se jednání neúčastnili osobně. Předsednictvo dále vyzývá odbory, aby na svých zasedáních odborů a komisí začali řešit problematiku zahrnutou do usnesení z Rady.

K bodu 5:

Bylo konstatováno, že práce jmenované pracovní komisi Předsednictva byly zatím ukončeny a materiál předán po úpravách MZe. Po projednání ve vedení MZe bude tento návrh dále předán ke schválení MŠMT a Radě vlády.

Pak bude materiál MZe ev. dále upraven na základě připomínek uvedených složek státní správy. Předsednictvo doporučuje členům Pracovní skupiny udržovat přímý kontakt s odpovědnými pracovníky jak Rady vlády, tak i MŠMT ČR.

K bodu 6:

Předsednictvo po projednání programu na 2. pololetí doporučilo zaměnit témata rozšířených zasedání Předsednictva v říjnu a listopadu. V říjnu by se jednání Předsednictva konalo v ZVÚ Kroměříž, s.r.o. a v listopadu ve VÚMOP, v.v.i. Praha k problematice ochrany zemědělského půdního fondu.

Z výroční zprávy ČAZV za rok 2006 (červen 2007)

Česká akademie zemědělských věd (ČAZV)
Těšnov 17/65, 117 05 Praha 1

IČ: 48135291

telefon: +420 222 320 582, +420 221 812 400

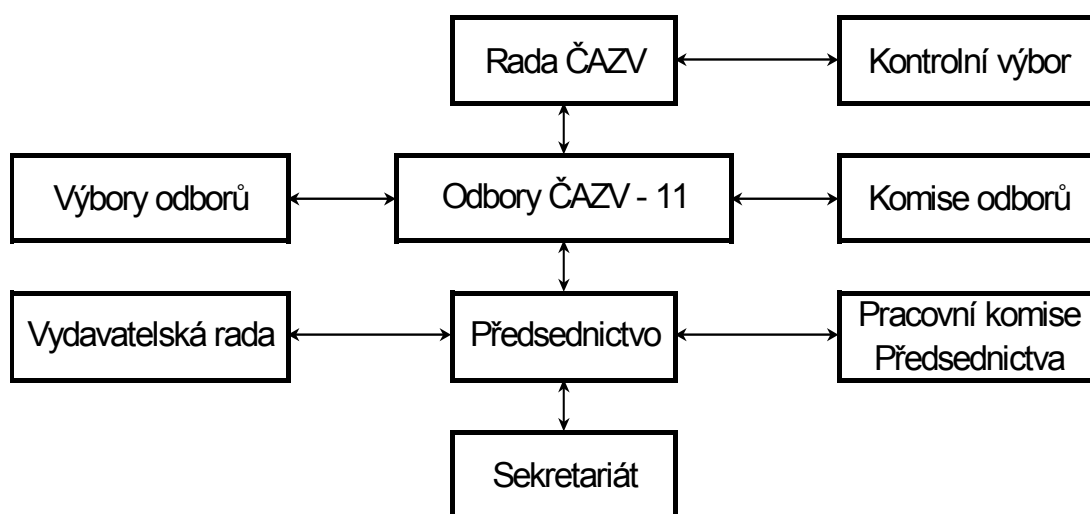
fax: +420 222 328 898

e-mail: cazv@cazv.cz

www.cazv.cz

ČAZV je příspěvková organizace zřízená Ministerstvem zemědělství ČR
Těšnov 17/65, 117 05 Praha 1

Organizační struktura k 31. 12. 2006

Stručný přehled hlavní činnosti

ČAZV je odbornou institucí, plní funkci vědeckého poradního orgánu ministra a vedení MZe.

Základním posláním ČAZV v oblasti její působnosti je trvale působit na zvyšování vědecké úrovně výzkumné činnosti a úrovně vzdělávání. Dále pak účinně popularizovat vědecké poznatky.

ČAZV jako příspěvková organizace MZe zajišťuje zejména úlohy vyplývající ze Zřizovací listiny schválené ministrem zemědělství ČR. Vlastní práce ČAZV je zajišťována činností Předsednictva, odborů, jejich komisí a sekretariátem. V rámci Předsednictva vyvíjí činnost pracovní komise Předsednictva, např. Vydavatelská rada. Za činnost celé ČAZV odpovídá Rada ČAZV jako nejvyšší orgán, která ke své práci zřizuje Kontrolní výbor.

Základním posláním je ovlivňovat úroveň výzkumné činnosti a vzdělávání v oblasti její působnosti, pečovat o její soustavný rozvoj, účinně popularizovat získané vědecké poznatky a reprezentovat vědeckovýzkumnou a akademickou obec navenek.

Působí při formování strategie, struktury a stanovování priorit zemědělského výzkumu, při přípravě podkladů, tvorbě a průběžném vyhodnocování zemědělských programů. Využívá přitom s ohledem na složení členské základny i informace a podklady z mimorezortních zdrojů (vysoké školy, privátní ústavy, jiné rezorty), které jsou pro rezort MZe jinak v tomto rozsahu těžko dostupné. Souběžně s těmito úlohami zajišťuje vyvážený rozvoj jednotlivých vědních oborů.

ČAZV vyvíjí činnost na úseku mezinárodní vědecké spolupráce, zejména spolupracuje se Slovenskou akademiou pôdohospodárskych vied (SAPV), se kterou má velmi úzké osobní i profesní vztahy.

Odbory ČAZV spolupracují úzce s příslušnými odbory MZe, ale i s Ministerstvem životního prostředí při řešení jednotlivých problémů, přípravě legislativních předloh – zákonů, vyhlášek a nařízení. Dále je spolupráce navázána s profesionálními nevládními organizacemi, zejména Agrární komorou ČR, Potravinářskou komorou ČR, Asociací soukromého zemědělství ČR, Svazem vlastníků půdy, Svazem podnikatelů v zemědělství apod.

ČAZV přispívá v oblasti své působnosti k vyhodnocování a popularizaci výsledků vědecké a výzkumné činnosti v rezortu MZe a napomáhá k využití těchto výsledků v praxi.

Odpovídá za odborné vedení a úroveň jedenácti vědeckých časopisů, které jsou za její součinnosti vydávány v anglickém jazyce a jsou k dispozici na internetové stránce ČAZV a ÚZPI Praha. Z nich čtyři jsou zařazeny mezi impaktované časopisy Current Contents. Osvětovou a publikační činností přispívá k celkovému zvýšení úrovně zemědělské vědy a výzkumu a tím i našeho zemědělství jako celku.

Odbory ČAZV dle pokynu MZe zpracovávají a garantují hesla za jednotlivé vědní obory, zařazované do vznikajícího Zemědělského výkladového terminologického slovníku česko – anglického v elektronické podobě, který je uveřejněn na internetových stránkách ÚZPI – Agronavigátoru a ČAZV. V roce 2006 bylo předáno ke zpracování a uveřejnění 5 000 hesel, celkem je ve slovníku k 31. 12. 2006 uveřejněno 27 800 hesel.

ČAZV v roce 2006 sdružovala 621 členů, z toho 117 čestných, působících v 11 odborech. V nich jsou zahrnuty obory přírodních, technických, ekonomických a společenských věd z oblasti zemědělské a lesnické prvovýroby, z oblasti zpracování a užití zemědělských a lesních produktů a surovin, výživy obyvatel a kvality potravin, z oblasti ochrany zdraví zvířat a rostlin, ochrany a využívání základních přírodních zdrojů, půdy, vody a lesů, ochrany a tvorby krajiny, rozvoje venkovského prostoru jako celku, vzdělávací činnosti a osvěty.

Hodnocení a analýza údajů

Zdůvodnění rozpočtových opatření

V roce 2006 došlo na základě rozhodnutí Předsednictva a MZe k úpravě rozpočtu a navýšení příspěvku MZe o 100 tis. Kč s tím, že 70 tis. Kč bylo využito na zpracování a vydání 1 000 ks CD „80 let zemědělského výzkumu“ věnované vývoji hodnocení zemědělského výzkumu v období od 20. let minulého století, včetně vydané publikace k 80. výročí založení ČAZV v roce 1924. Zbývající částka, tj. 30 tis. Kč byla využita na dodatečnou ražbu 30 ks medailí ČAZV, které jsou udělovány v souladu se Statutem a řádem těchto medailí za mimořádné výsledky jednotlivců i organizací na úseku zemědělské vědy a výzkumu, a to i v zahraničí. Z tohoto důvodu došlo k navýšení rozpočtu v příjmové části o 100 tis. Kč, na 1 550 tis. Kč, a to rozpočtovým opatřením ze dne 6. 4. 2006, č.j. 4216/06-13010.

Vyhodnocení údajů o příjmech nebo výnosech

Výsledek hospodaření v roce 2006 byl vyrovnaný. Příjmy a výdaje byly naplněny v předpokládané výši a struktuře. Veškeré závazky ČAZV byly v roce 2006 vyrovnány. Ve fondu investic je uloženo 162 tis. Kč, FKSP 7 tis. Kč.

Příspěvky ze státního rozpočtu a jiné příjmy

ČAZV obdržela v roce 2006 od MZe příspěvek ze státního rozpočtu ve výši 1 490 tis. Kč, dále byly výnosy doplněny příspěvky členů ČAZV na celkovou výši 1 539 tis. Kč.

Rozbor čerpání mzdových prostředků

Čerpání mzdových prostředků probíhalo v průběhu roku rovnoměrně a v souladu se stanovenými rozpočtovými ukazateli. Limit mzdových nákladů nebyl překročen, stejně tak i ostatní rozpočtové položky.

Výdaje na výzkum a vývoj

Vzhledem k zaměření činnosti dané Zřizovací listinou ČAZV nečerpala v roce 2006 prostředky na výzkum a vývoj, neřešila a nerealizovala žádné projekty VaV a granty, výzkumné záměry financované ze státního rozpočtu neb jiných zdrojů. Realizace výsledků výzkumu jiných výzkumných organizací je umožněna publikací výsledků výzkumu v recenzovaných vědeckých časopisech vydávaných ČAZV.

Spolupráce se zahraničím

ČAZV je členem Unie evropských zemědělských akademií (UEAA). V této organizaci nejsou vybírány žádné členské příspěvky. Plenární zasedání členských organizací se koná jednou za dva roky v různých členských zemích. V roce 2006 nebylo uskutečněno.

ČAZV se účastní činnosti Česko – Lotyšské společnosti s ročním příspěvkem 300 Kč. V této společnosti zastupuje na základě pověření i rezort MZe.

ČAZV dále úzce spolupracuje se Slovenskou akademiou pôdohospodárskych vied, se kterou má velmi úzké osobní a profesní vztahy.

Příjemci výsledků práce jsou následující subjekty:

1. *MZe ČR*: zpracování priorit výzkumu, vyhodnocení výsledků výzkumu, soutěží, metodická činnost na úseku výzkumu a vývoje, spolupráce s Radou pro výzkum a vývoj, připomínkování novel zákonů, vyhlášek apod.
2. *MŽP ČR*: ČAZV spojuje s MŽP ČR připomínkování zákonů a dalších právních předpisů, rovněž zaujímá stanoviska ke koncepčním materiálům připravovaných a schvalovaných v oblasti životního prostředí.
3. *Výzkumné instituce rezortu i mimo rezort a univerzity*: zveřejňování výsledků výzkumu v jedenácti recenzovaných vědeckých časopisech, z nichž čtyři mají impakt faktor. Časopisy vydávané již prakticky padesát let mají velmi dobrou mezinárodní odezvu, v posledních pěti letech jsou vydávány v anglickém jazyce. O publikaci v nich má zájem i řada vědeckých pracovníků ze zahraničí. Vydávání zajišťuje možnost realizace výsledků výzkumu našich vědeckých pracovníků, včetně publikací prací z doktorandského studia.
4. *Širší veřejnost*: osvětová činnost na úseku zemědělství s možností využití např. zpracovávaného Zemědělského výkladového terminologického slovníku česko-anglického v elektronické podobě, kde bylo ke konci roku 2006 umístěno 27 800 hesel, dále i spolupořádáním odborných seminářů a konferencí. Odbory ČAZV zaujímají a prezentují veřejnosti stanoviska k aktuálním problémům.

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 22. 8. 2007 v loveckém zámečku NZM Ohrada u Hluboké nad Vltavou

Hosté: Mgr. Přemysl Reibl – generální ředitel NZM
Mgr. Lenka Dolanská – zástupkyně gen. ředitele NZM
Mgr. Martin Slaba – ředitel NZM Ohrada

Z programu:

2. Kontrola zápisu.
3. Stav prací na rezortním výzkumu programu 2009 – 2014.
6. Informace o návštěvě delegace Čínské akademie zemědělských věd v ČR.
7. Různé.

K bodu 2:

Kontrolou zápisu z jednání Předsednictva dne 5. 6. 2007 bylo zjištěno, že trvají úkoly týkající se dopracování návrhu výzkumného programu rezortu na roky 2009 – 14, vč. zapojení do přípravy NP III.

Stejně tak trvá úkol úpravy Statutu a podmínek vyhlašovaných soutěží ministra zemědělství s ohledem na odstranění administrativních překážek při stanovení podílu autorství – spoluautorství na řešených projektech

Dále trvá úkol zpracování a projednání materiálu ke stavu českých lesů, vystoupení prof. Čecha, CSc. na plénu.

K bodu 3:

Ředitel Ing. A. Nováček informoval Předsednictvo o stavu prací na úpravě návrhu rezortního výzkumného programu na roky 2009 – 14. Návrh byl připomínkován jak na Radě vlády pro VaV, tak i na MŠMT. Materiál musí být upraven dle připomínek Rady pro VaV a MŠMT. Do materiálu je třeba doplnit analýzu stávajícího stavu výzkumu v oboru zemědělství jako celku. Proto je třeba doplnit porovnání se současným stavem v jednotlivých vědních oborech rezortu MZe v ČR a ve světě. Dostačující bude zaslat za odbor odstavec 10 - 15 řádků této analýzy na sekretariát ČAZV.

K bodu 6:

Ing. V. Hrubý, CSc. informoval Předsednictvo o návštěvě delegace Čínské akademie zemědělských věd ve dnech 5. – 8. 8. 2007 v ČR. Výsledkem jednání s Čínskou akademií zemědělských věd by mělo být „Memorandum o spolupráci“ v oblastech, které byly projednány na MZe s náměstkem Ing. S. Kozákem.

Jako možný termín podepsání se jeví i možnost při návštěvě v Pekingu při příležitosti zasedání představitelů zemědělských akademií a dalších odborníků ve dnech 18. – 19. 10. 2007. Za ČAZV by se měli jednání účastnit dva zástupci.

V různém:

Prof. J. Hron., DrSc. Informoval Předsednictvo o nabídce ředitele ÚZPI Ing. J. Vozky o umístění kanceláří ČAZV v ÚZPI ve Slezské ul. 7. Předsednictvo po krátkém jednání pověřilo sekretariát poděkovat Ing. J. Vozkovi za nabídku, ale nedoporučilo změnu umístění, přestože je nadále nutné udržet úzké pracovní vazby na ÚZPI.

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 2. 10. 2007 v ZVÚ Kroměříž, s.r.o.

Hosté: Ing. Václav Lochman, CSc. – za doc. Zahradníka, CSc.

Ing. Slavoj Palík, CSc. – ředitel ZVÚ Kroměříž

Z programu:

3. Stav prací na rezortních výzkumných programech..
4. Přijetí memoranda o spolupráci s Čínskou AZV.
5. Příprava jednání Vydavatelské rady ČAZV 10. 10. 2007.
6. Různé.

Jednání zahájil a řídil místopředseda ČAZV prof. M. Janeček, DrSc. V úvodu jednání přivítal členy Předsednictva ředitel ZVÚ Kroměříž, s.r.o. Ing. S. Palík, CSc. a informoval je o základních činnostech ústavu.

K bodu 3:

V úvodu informoval Předsednictvo ředitel Ing. A. Nováček o průběhu prací na nové verzi rezortního výzkumného programu po zpracování připomínek z Rady vlády pro VaV (RVV).

Informaci doplnil doc. F. Kocourek, CSc. s tím, že materiál byl dle požadavku RVV podstatně zkrácen, a to na 10 stran.

Doc. J. Bouška, CSc. doplnil, že celý program musí mít výzkumný charakter. Dále je třeba důsledně dodržovat pravidla RIV a provádět průběžně kontrolu údajů v RIV a tyto průběžně doplňovat.

Rovněž je třeba se orientovat ve směrnících ES v otázkách způsobu financování výzkumu (jednotlivých komodit ap.). V otázce spolufinancování se ocitá v horší pozici vodohospodářský a lesnický výzkum jako celek.

K bodu 4:

Prof. Janeček, DrSc. informoval Předsednictvo o přípravě Memoranda o spolupráci mezi ČAZV a Čínskou akademií zemědělských věd. Memorandum by mělo být podepsáno v ČLR v průběhu návštěvy na Konferenci FAO, OCGAR, GLAST a čínské AZV v Pekingu při příležitosti 50. výročí založení Čínské AZV. Předsednictvo souhlasí, aby se cesty účastnil člen Předsednictva Mgr. J. Lipavský, CSc. a Ing. V. Hrubý, CSc.

K bodu 5:

Prof. M. Janeček, DrSc. informoval, že dne 10. 10. 2007 se uskuteční jednání Vydavatelské rady ČAZV (VR), kde by měly být projednány všechny otázky související s vydáváním vědeckých časopisů, vč. práce editorů, redaktorů ap. Současně bude ověřena i otázka získání IF u časopisu Rostlinná výroba, resp. i u dalších vědeckých časopisů.

V různém:

- Tajemník ČAZV Ing. V. Hrubý, CSc. informoval o končícím volebním období v květnu 2008 u nadpoloviční většiny členů Předsednictva (zvolených ve dvou po sobě jdoucích tříletých volebních obdobích). Současně lze očekávat v průběhu roku 2008 a počátkem roku 2009 zvýšené požadavky MZe na spolupráci s ohledem na předsednictví ČR v EU.
- S ohledem na skutečnost, že bylo zákonem prodlouženo volební období akademických funkcionářů na čtyři roky, je možnost zvážit úpravu OJŘ v tomto smyslu, ovšem s tím, že by obměna zástupců odborů v Předsednictvu probíhala postupně v průběhu roku 2008 do července 2009 tak, aby byla zachována kontinuita práce Předsednictva.
- Volby nového vedení ČAZV by pak bylo možno uskutečnit v červnu – červenci 2009 po ukončení předsednictví ČR v EU. O této věci však musí Předsednictvo dále jednat a včas rozhodnout o ev. návrhu změny OJŘ.

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 6. 11. 2007 ve VÚMOP, v.v.i Praha-Zbraslav

Hosté: Ing. Jiří Hladík, Ph.D. – ředitel VÚMOP, v.v.i. Praha – Zbraslav

Z programu:

2. Kontrola zápisu.
3. Stav prací na rezortních výzkumných programech.
4. Projednání memoranda o spolupráci s Čínskou AZV.

5. Organizační otázky.

Jednání zahájil a řídil místopředseda ČAZV prof. M. Janeček, DrSc.

Ing. J. Hladík, Ph.D., ředitel VÚMOP, v.v.i., přivítal členy Předsednictva a informoval krátce o činnosti ústavu.

K bodu 2:

Prof. M. Janeček, DrSc. informoval Předsednictvo o průběhu jednání Vydavatelské rady ČAZV dne 10. 10. 2007. Uvedl, že na příští jednání Předsednictva bude nutné pozvat ředitele Ing. J. Vozku, aby členy seznámil s aktuálním stavem ve vydávání vědeckých časopisů a zpracování Terminologického slovníku. Z diskuse členů Předsednictva vyplynulo, že zejména by měla být diskutována otázka organizačních změn v ÚZPI ve vztahu k vydávaným vědeckým časopisům ČAZV.

Ve věci doplnění podmínek – upřesnění Statutu pro udělování medailí ČAZV, rozhodlo Předsednictvo, že u mladých vědeckých pracovníků bude ponecháno ocenění jako individuální. U seniorů bude možno předat ocenění i jako ocenění celého tvůrčího kolektivu.

K bodu 3:

Ředitel Ing. A. Nováček informoval Předsednictvo, že po úpravách byl výzkumný program rezortu předán k mezirezortnímu připomínkovému řízení. Připomínky Rady vlády VaV byly akceptovány.

Dále Ing. A. Nováček upozornil na okolnost zveřejňování výsledků výzkumu v recenzovaných časopisech. Rada vlády pro VaV sestavila seznam 19 časopisů, které vyhovují podmínkám. Od příštího roku budou pro zveřejňování výsledků výzkumu uznávány pouze recenzované časopisy, které splňují tyto podmínky:

- recenzní řízení zajišťuje RR, která je v časopisu uvedena;
- podmínky vydávání časopisů a zveřejňování příspěvků jsou uvedeny v časopisu přímo, nebo jsou dostupné na www stránkách;
- musí být splněna podmínka možnosti ověření rozhodovacího procesu o zveřejnění ev. nezveřejnění příspěvku, tj. ověření činnosti RR časopisu.

Při hodnocení uplatněných výsledků výzkumu u výzkumných záměrů by tyto měly splňovat podmínky RIV.

Bližší informace jsou na www.vyzkum.cz a dále i v dopise ředitele Ing. A. Nováčka ze 14. 11. 2007.

K bodu 4:

Ing. V. Hrubý, CSc. informoval Předsednictvo o přijetí Memoranda o spolupráci s Čínskou akademií zemědělských věd. Ze strany Čínské AZV je patrný skutečný zájem o naplnění Memoranda, neboť v ČLR se objevují nedostatky některých kvalitních potravin živočišného původu, zejména mléčných výrobků.

Mimořádný význam je kladen i na spolupráci na úseku genetických zdrojů, GMO ap. Stejně tak je aktuální i výměna vědeckých pracovníků a doktorandů.

K bodu 5:

Prof. M. Janeček, DrSc. upozornil Předsednictvo na skutečnost, že příští rok skončí dle stávajícího OJŘ volební období pro většinu členů Předsednictva.

Ing. V. Hrubý, CSc. informoval Předsednictvo o probíhajících jednáních s MZe o umístění sekretariátu v budově MZe. V této záležitosti nebylo ze strany MZe zatím sděleno konečné stanovisko. Celá záležitost má pravděpodobně vazbu i na nové organizační uspořádání ÚZPI a VÚZE.

Jednání ukončil místopředseda ČAZV prof. M. Janeček, DrSc. s tím, že pozval přítomné členy Předsednictva na odpolední rozšířené zasedání Předsednictva, věnované problematice ochrany půdního fondu.

Odborné recenzované časopisy

(z dopisu ředitele odboru 15010 Ing. Aloise Nováčka – viz bod 3)

Na 266. zasedání Rady pro výzkum a vývoj (dále jen Rada) bylo konstatováno, že došlo k nárůstu výsledků VaV uplatněných jednotlivými rezorty (tj. poskytovateli) do Informačního systému výzkumu a vývoje v roce 2007 v kategorii odborných recenzovaných časopisů (druh výsledků J – články v odborném periodiku). Vzhledem k tomu, že počet článků v impaktovaných a kvalitních neimpaktovaných časopisech vzrostl přibližně stejně jako v minulých letech, jde většina nárůstu v kategorii odborných recenzovaných časopisů zřejmě na vrub článků v těch časopisech, které rozhodně nesplňují definici odborného recenzovaného časopisu – jde např. o články v denním tisku, sbornících atd.

Ponecháním těchto výsledků, vykázaných jednotlivými rezorty, v Hodnocení 2007 by vedlo k relativnímu snížení váhy kvalitních výsledků a tím k znevýhodnění výzkumných organizací a poskytovatelů, kteří je dosahují.

Pro hodnocení v r. 2008 a další roky bude tento problém Radou řešen následujícími třemi způsoby:

1. Součástí návrhu Metodiky 2008 bude seznam neimpaktovaných VĚDECKÝCH a ODBORNÝCH časopisů (tj. pozitivní seznam), u kterých bude prokázáno, že:
 - 1. recenzní řízení probíhá pod vedením redakční rady, jejíž složení je uvedeno v časopise nebo na webových stránkách časopisu
 - 2. jedná se o recenzní řízení typu „peer review“, jehož parametry jsou zveřejněny přímo v časopise nebo na webových stránkách časopisu.
 - 3. výsledky recenzních řízení je možno na požádání zpětně ověřit, tj. provést kontrolu, že zveřejnění článku tedy nezávisí na faktorech, které s odbornou vědeckou úrovní článku nemají co společného.
2. Při jednáních o návrhu výdajů na výzkum a vývoj v první polovině roku 2008 budou rezorty (poskyvatelé) důrazně upozorněni na to, že v případě uplatnění takovýchto více než problematických výsledků i v roce 2008 z toho Rada vyvodí důsledky

3. V novele zákona č. 130/2002 Sb. bude zakotvena povinnost odborných poradních orgánů poskytovatele tyto výsledky projektů a výzkumných záměrů verifikovat, tento postup opakovaně doporučený Radou na řadě rezortů neexistuje a tito poskytovatelé tak neplní povinnosti stanovené zákonem (všechny výsledky mechanicky předají do IS VaV). Při přípravě novely zákona budou diskutovány i další možnosti, zejména oprávnění Rady jako správce a provozovatele IS VaV údaje do IS VaV nezařadit i z jiných než formálních důvodů (což je současný stav).

Konference „The First Meeting of Young Soil Scientists“

Ve dnech 21. až 22. května 2007 se konal v Praze první ročník mezinárodní konference The First Meeting of Young Soil Scientists. Konferenci uspořádala katedra pedologie a geologie České zemědělské univerzity v Praze a jejím cílem bylo setkání mladých vědců, nejen pedologů, a diskuse aktuálních témat řešených v pedologii v současné době.

Konference se zúčastnilo celkem dvacet účastníků ze tří zemí - Maďarska, Slovenské republiky a České republiky. Zahájil ji prof. Josef Kozák a jako čestný host přednesla příspěvek na téma Urban soils of Bratislava Dr. Jaroslava Sobocká. Dále následovaly ústní příspěvky ostatních účastníků.

Druhý den se konala exkurze po půdních profilech, kde byla diskutována především problematika klasifikace půd ve World Reference Base for Soil Resources (FAO, 2006). První zastávka byla v Kostelci nad Černými lesy, kde byly připraveny tři sondy následujících půdních typů: kambizem modální, kambizem dystrická a pseudoglej modální. Druhá zastávka byla v Bělé pod Bezdězem, kde účastníci diskutovali nad půdním profilem podzolu arenického.

Další ročník této konference se bude konat na přelomu května a června 2008.

Marcela Rohošková

K české vodohospodářské misi v Izraeli

Jsou země a kouty světa, kde vodní hospodářství je spojováno se základy a podstatou kultury a existencí života. Izrael k takovým zemím nesporně patří a jelikož jsem se v září tohoto roku zúčastnil dosti početné vodohospodářské mise – výpravy za odborným i kulturním poznáním českých vodohospodářů a dalších odborníků – dovoluji mi pár slov o této několikadenní návštěvě.

Hlavním cílem této společné cesty byla návštěva mezinárodní výstavy WATEC Israel 2007 v Tel Avivu. Zkratka názvu výstavy je česky Vodní (vodohospodářské) technologie. Bylo moc dobré, že „účastníci zájezdu“ měli možnost ještě před zhlédnutím vlastní výstavy se podívat na některá důležitá vodohospodářská díla a stavby a utvořit si tak obrázek země, v níž je voda základní podmínkou přežití.

Ostatně voda je podmínkou přežití všude, ale přece jen její kritický nedostatek, který je v Izraeli, zvláště v jeho jižní části, bychom mohli donedávna označit za kardinální a klíčový. Voda je v této krajině strategickou surovinou. Tyto přírodní podmínky vedou národy, společnost i jedince k takovému hospodaření, jež bychom mohli označit jako velmi úsporné. Pozastavme se u slova donedávna uvedeného v předchozí větě.

K jeho vysvětlení nejprve malá osobní poznámka: před 11 lety jsem strávil v Izraeli déle než měsíc v kibucu Shefaymu, ležícího na pobřeží moře nedaleko města Nataynie, absolvoval jsem zde workshop zaměřený na řízení vodních zdrojů. Mám tedy možnost srovnávat. Proč tedy donedávna? Stát Izrael pokročil v mnohém a možná, že některé problémy i prohloubil, ale čím je ten výrazně dynamický růst dán? Především prvním krokem, který stát učinil po roce 1967. Byla to výstavba národního zásobovacího vodního systému tzv. National Water Carrier. Tento svérázný systém odebírá vodu z Galilejského jezera. Vodu nejdříve zdvihá téměř o 210 m výše, neboť v bibli citované jezero leží v proláclině hluboké 212 m pod úrovní Středozemního moře, vodu dále dočišťuje a rozvádí ji podzemním i povrchovým rozvodem od severu k jihu prakticky po celé zemi.

Tento sofistikovaný vodohospodářský systém a jeho následné rozvinutí dovoluje propojení a tedy vodohospodářský management mnoha vodohospodářských (vodních) zdrojů a zařízení, včetně stovek podzemních vrtů. Systém, kromě jiných míst, dodává vodu také do hlavního města Jeruzaléma. Voda je od jisté doby dodávána také smluvně do Jordánska.

Druhý krok byl učiněn teprve před několika málo lety. Stát Izrael přistoupil k odsolování mořské vody a nyní ročně získává 1 milion m³ vody, což samozřejmě snižuje nejen strategickou závislost na vodě, ale snižuje i bezpečnostní rizika zásobování obyvatel vodou. Ekonomické momenty však nadále diktují potřebu vodou nejen šetřit, ale také její zdroje chránit.

Naše vodohospodářská mise měla možnost zhlédnout i další důležitá vodohospodářská díla a zařízení a poznat komunální a zemědělské systémy využívání vody. Kapková závlaha spolu s mikropostřikem stojí vždy v pozadí zelených oáz a polí. Ne nebyla to fata morgana, co jsme viděli. Důmyslné hospodaření vodou se táhne jako nit' do minulosti, kdy již např. král Herodes řešil sběr vody a zásoby vody pro přežití při případném obléhání pevnosti Masada.

Zmínil jsem se zatím jenom o vodě, ale nabyl jsem dojmu, že i území ve státě Izrael dostává lepší právní a územní kvalitu. Co je Izraele, je Izraele, co patří Jordánsku náleží Jordánsku a co patří muslimskému obyvatelstvu je jeho. Mohli bychom možná při určité nadsázce říci, že jde vlastně o jakési soustátí. Myslím, že nastoupená cesta je progresivní a že všem národům v této oblasti, dříve či později, otevírá cestu ke stabilitě a rozvoji. Nechci mluvit o bohatství, protože, když jsme v Izraeli, setkáváme se s novými, ale i starými zázraky. Snad se podaří vyřešit situaci a uzavřít mír i se Sýrií. Nemohl jsem na jedné stránce Informačních listů o tak zajímavé zemi říci mnoho. Na závěr bych ale neměl opomenout, že dohoda o česko-izraelské spolupráci v oblasti vodního hospodářství, včetně výměny informací a poznatků vodohospodářského výzkumu, je před podepsáním. O ní snad tedy příště.

Mojmír Soukup

Opatření v zemědělské krajině pro zlepšení vodních útvarů

(recenzní připomínka)

Publikace kolektivu autorů vedeného Ing. M. Soukupem, CSc., vydaná ve VÚMOP Praha v minulém roce, zasluhuje ještě v současné době, kdy se vedou intenzivní „diskuse k čerpání možných dotací z evropských fondů“, připomenutí.

Jen málo uvažovaných projektů se obejde bez respektování souvislostí s oběhem vody.

Stále se nedaří, jmenovitě ve sdělovacích prostředcích, dostatečně reflektovat nejen význam, ale také výskyt a zejména pohyb vody v souvislostech. Je tedy právě nanejvýše aktuální připomenout a doporučit prakticky všem autorům nejrůznějších rozpracovaných a zamýšlených projektů naprostou nezbytnost porozumět a zahrnout všechny aspekty v publikaci souhrnně nazvaných „vodních útvarů“. Půjde zejména o extrémnost výskytu, v kvantitě i kvalitě, vzájemné ovlivňování a potřebu, neopomenutí zdánlivě vedlejších vlivů a efektů.

A tak kapitoly publikace, jako opatření

- ke snížení eroze půdy
 - agrotechnická
 - technická
- ke zvýšení retence vody
 - dočasné zadržování vody
 - trvalé zásoby vody
- ke snížení vysokých a extrémních průtoků
- ke zlepšení hospodaření vodou na zemědělských pozemcích
- ke snížení zanášení rybníků a vodních nádrží
- ke zlepšení jakosti vody ve vodních tocích
- při návrzích komplexních pozemkových úprav

budou ještě při vší stručnosti a následném dohledání podrobnějších aspektů nedocenitelným příspěvkem pro všechny autory i účastníky procesu na rozvoji zemědělské krajiny, venkova i sídel.

Jiří Váša

Pedologické aktuality

Dne 17. října 2007 obhájila svoji disertační práci na FAPPZ ČZU v Praze Ing. Marcela Rohošková. Pod vedením svého školitele prof. Ing. Josefa Kozáka, DrSc., zpracovala téma „Tvorba a stabilita půdní struktury antropozemí na rekultivovaných výsypkách.“ Gratulujeme.

„Den půdy“ připadající na 5. prosince, jako každoročně, tak i letos si připomněl výbor ČPS na svém posledním zasedání a jednání v tomto roce na pracovišti ÚKZÚZ Brno v Oblekovicích u Znojma.

Přehled odborných akcí – konferencí a kongresů s tematikou pedologie a ochrany půdy v roce 2008

January 10–14, 2008 Chennai, India	International Paleopedology Conference 2008 http://www.int-paleopedologyconf-2008.com/
February 5–8, 2008 Sydney, Australia	Global Workshop on High Resolution Digital Soil Sensing and Mapping http://www.digitalsoilmapping.org/
April 2-4, 2008 Oxford University, UK	Food Security and Environmental Change http://www.foodsecurity.elsevier.com/
April 13-18, 2008 Vienna, Austria	European Geosciences Union General Assembly 2008 General information: http://meetings.copernicus.org/egu2008/
April 23-25, 2008 Neuherberg Germany	2nd Workshop Lysimeters for Global Change Research: Biological Processes and the Environmental Fate of Pollutants http://www.gsf.de/lysimeter-workshop
May 18-23, 2008 Budapest, Hungary	15th International Congress of the ISCO (International Soil Conservation Organization) http://www.isco2008.com/
May 25-29, 2008 Warsaw , Poland	SETAC 18th Annual meeting I http://www.setac.eu/warsaw/
June 30-July 2, 2008 Brno, Czech Republic	5th International Conference " Soil Tillage - New Perspectives " http://www.vupt.cz/istro/
July 20-23, 2008 Denver, Colorado, USA	9th International Conference on Precision Agriculture (ICPA) http://www.icpaonline.org/
August 25-29, 2008 BOKU, Vienna, Austria	Eurosoil Congress 2008 http://www.ecsss.net/congress.htm
September 11-16, 2008 Chengdu, China	13th International Conference on Soil Micromorphology http://icsm.imde.ac.cn/
September 14-18, 2008 Guangzhou, China	7th International Symposium on Plant-Soil Interactions at Low pH (PSILPH) http://www.ecsss.net/congress.htm
September 16-20, 2008 Guangzhou, China	Joint Conference of the 6th International Acid Sulfate Soil Conference and the Acid Rock Drainage Symposium http://www.6assard.org/english/engindex.aspx
September 18-22, 2008 Valenzano, Bari, Italy	5th International Conference on Land Degradation http://www.iamb.it/5ICLD/
September – October ? Prague, Czech Republic	Pedologické dny
October, 2008 Utah State University, Logan, USA	3rd Global Workshop on Digital Soil Mapping http://www.digitalsoilmapping.org
October 13-19, 2008 Lahore, Pakistan	20th International Congress on Irrigation and Drainage (ICID) http://www.icid.org/
October 29 - November 1, 2008 Kusadasi, Turkey	International Meeting on Soil Fertility, Land Management and Agroclimatology http://www.soilscience2008.org/
November 9-16, 2008 Santiago, Chile	International Conference and Field Workshop on Soil Classification http://www.scc2008.uchile.cl/
November 24-29, 2008 Pucon, Chile	5th International Symposium on " Interactions of Soil Minerals with Organic Components and Microorganisms " http://www.ismom2008ufro.cl/
December 1-5, 2008 Santiago, Chile	GEOSTATS 2008 , VIII International Geostatistics Congress http://www.geostats2008.com/

Tempora labuntur more fluentis aquae*)

Letošní osmý říjen byl dnem, kdy profesor Ing. Miroslav Kutílek, DrSc. oslavil své narozeniny. To by nebylo až tak výjimečné, koneckonců každý člověk má jeden den v roce, který je vzpomínkou na jeho den příchodu na svět. V Trutnově v roce 1927 byl tehdejší osmý říjen dnem Miroslava, po rodičích Kutílka. Všem, kteří aktivního, vitálního a i svérázného Mirka Kutílka lépe známe, připadá jako zcela neuvěřitelný fakt, že to bylo před osmdesáti lety. Přesto oficiální Curriculum Vitae hovoří jasně a to nejen o narození. Přeskočím pár let Mirkova života a poznamenám, že v roce 1951 student Miroslav absolvoval vysokoškolská studia na stavební fakultě ČVUT a stal se vodohospodářským inženýrem, v roce 1956 dokončil doktorská studia (CSc.), v roce 1966 získal titul DrSc. V roce 1973 se stal vysokoškolským profesorem na ČVUT v Praze. Tento strohý výčet však postrádá lidštější stránku věci. Hodiny, dny a měsíce studia a každodenní intenzivní práce. Ale abych byl objektivní, také hodiny věnované nejrůznějším Mirkovým aktivitám od tenisu, přes lyžování, cestování, čas věnovaný kultuře, umění, literatuře a hlavně čas, věnovaný lidem – studentkám a studentům, známým, spolupracovníkům, kamarádům, přátelům. Mirek je rozhodně člověk, který opravdu žádnou z těchto lidských aktivit nezanedbával a nečiní tak ani nyní.

Za jednu z jeho velmi úspěšných aktivit je možné určitě označit jeho aktivitu vysokoškolského učitele a renomovaného vědce. V Čechách i ve světě lze nalézt řadu jeho úspěšných žáků, dnes odborný svět hovoří o Kutílkově škole hydropedologie, půdní hydrologie, půdní fyziky.

Jsem rád a trochu pyšný na to, že mým „panem učitelem“, kamarádem a přítelem byl a je Mirek Kutílek. Dovolím si spolu s redakční radou Informačních listů a snad i všech jeho „žáků“ i českých pedologů Mirkovi Kutílkovi popřát hodně zdraví, a aby mu co nejvíce jeho aktivit vydrželo tak dlouho, jak jen to bude možné.

Svatopluk Matula

*)Čas ubíhá jako plynoucí voda

Informační listy č. 28

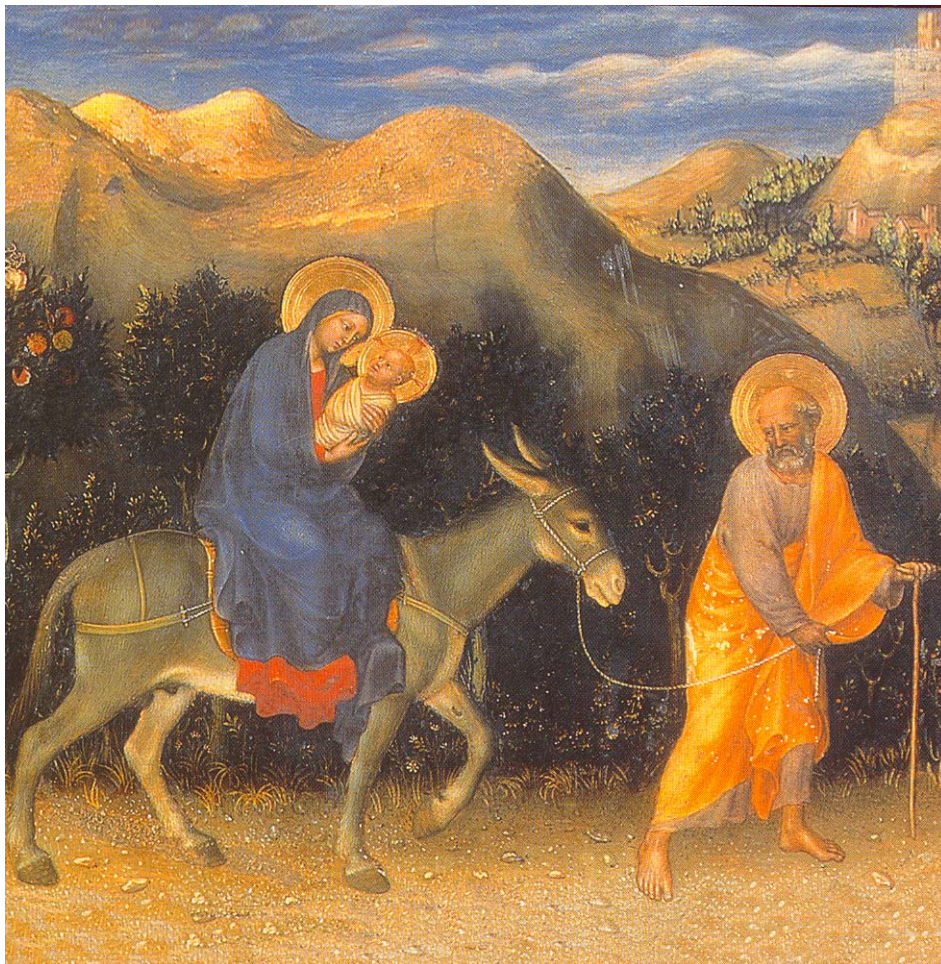
připravila redakční rada ve složení:
Prof. Ing. Alois Prax, CSc. (předseda),
Ing. Karel B. Březina, Ing. Mojmír Soukup, CSc.,
Ing. Jiří Váša, DrSc., doc. Ing. Jiří Váška, CSc.

Vychází pro vnitřní potřebu členů
Odboru vodního hospodářství a Odboru pedologie ČAZV,
Českého výboru mezinárodní komise pro závlahy a odvodnění
a České pedologické společnosti.

Počet výtisků 150; vychází také na www stránkách pedologické společnosti.

Uzávěrka listů 30. 11. 2007.

Adresa redakce: VÚMOP, v.v.i, Žabovřeská 250, 156 27 Praha 5-Zbraslav

*Vánoční 2007: Až přijdou andělé ...
p f 2008*

© Ivan Fontana. 2007

J. Rosner

Vánoční 2007 :

Až přijdou andělé ...

Ivan Fontana

*Andělé patří do nebe, jen musí
dodržovat letovou výšku.*

***I andělům lze přistříhnout
křídla.***

Anděl strážný s delta křídly.

***Hotový anděl, jen ho nějak
doprovít na oběžnou dráhu.***

*Dokud se psalo brky byla
ekologie ještě tabu.*

***Košík upletený z kouzelných
proutků.***

*Stále je tady něco, co nás drží
nad vodou, i když nemáme
křídla.*

***Jak by člověk mohl vzlétnout,
kdyby se nerozběhl, a jak by
se mohl vzdělávat, kdyby
nenaslouchal?***

*Kyvadlo hodin mává všem
stejně.*

p f 2008

*Člověk mnoha tváří předstírá,
že má i více rozumu.*

***Je-li demokracie na koni, ani
kůň z řady nevybočí.***

*Rozhlasové vlny: příboj, který
rozbíjí moře samoty.*

***Auta se učí jezdit už v břichu
automobilky.***

***Každý má v životě reprízy –
málokdo je neopakovatelný.***

Také pokrytectví má zlaté dno.

***Starý lhář považuje pravdu za
starožitnost.***

*Ventilková čepička jezdí celý
život na Ruském kole.*

***Ani polykači slov se jimi
neuživí.***

***Láska na první pohled
zkracuje milostný román na
aforismus.***

© Ivan Fontana